

עד שהוא בבחינת חיבוק ממש, כאדם המחבק לחבירו שאינו יכול להפרד ממנו בשום אופן. וכך למטה נמשך ונתגלה אהבה רבה לה' לבדו, שלא ליפרד ממנו חס ושלום.²²

אך לזכות למעלת ובחינת אהבה-רבה זו, צריך להיות מתחלה בבחינת "שמאלו תחת" ^{ע"ט} "כ" לראשי", כי "שמאל דוחה" - פירוש: שדוחה ומשפיל את האדם, כאשר ישים אל לבו ויעמיק דעתו ומחשבתו איך שהוא רחוק מה' בתכלית חס-ושלום, וכיוצא באלו הענינים, אשר כל זה נמשך מסטרא-דשמאלא פנודע. ולא שיהיה בחינת שמאל של הקדוש ברוך-הוא עצמו הוא הדוחה חס-ושלום, כי לא ירח ממנו נדח²³, אלא כאשר ישים אל לבו וכו'.

ונמשך ונשתלשל למטה בבחינת "תחת לראשי", פירוש: כאשר אני נוטל בחינה זו להמשיך למטה "תחת לראשי", דהיינו בעומק מחשבותי, הרי אני בעצמי הוא הדוחה ומשפיל את עצמי ממדרגתי, שהייתי מחזיק עצמי בעיני מתחלה.²⁴

ועל דרך זה סדרו רז"ל כל הוידויים שביום-כפור, שמתודים על נפשם ואומרים: "סרנו", "תעבנו" וכיוצא בהם, שמשפילים את עצמם לפני הקדוש ברוך-הוא מאד, ואומרים איך שהם רחוקים מאד ממנו יתברך. והן הם הדברים המעוררים את האהבה והצמאון להיות אליו יתברך תשוקתו. ובוהו ובא ויגיע להיות זוכה לבחינת ומעלת אהבה-רבה שבחג הסוכות.

וזהו "זרע צדקות":

כי הנה בנסת-ישראל נקראת בשם צדקה, על שם הפסוק (ישעיה נד, יד) "בצדקה תכונני". וגם כללות ישראל למטה מלאים מצות צדקה²⁵ וחסד. ובעשרת ימי תשובה הוא בבחינת זריעה.

כי כמו הגרעין שזרעין צריך לזרוע על גבי עפר שנהרש²⁶ היטב, מה שאין בן עפר קשה לא יזרע ולא יצמח בה כלל; כך כל המצות, צדקה וחסד שישראל עושין ומסגלין²⁷ כל ימות השנה, הנה לא יזרע ולא יצמיח בה כלל, ולא יעשה פרי למעלה, כי אם על ידי בחינת עשרת ימי תשובה - שמשברין את לבם, ודוחין ומשפילין את עצמם כעפר שנהרש, בבחינת חרישה²⁸ דמרפי ארעא²⁹.

²² (עיי' מה שנתבאר מזה בבאיור על פסוק "שימי כחותם" בענין "דצונות דתליין על לבא" (לקמן שיר השירים מו, ד)).

²³ (על פי שמאל-ב יד, יד: "לבלתי ירח ממנו נדח").

²⁴ (ועיי' מה שנתבאר מזה בדבור המתחיל "חייב אינש לבסומי בפורי'א").

²⁵ (ראה חגיגה כז, א).

²⁶ (ראה פסחים מז, ב).

²⁷ (מצות . . . שישראל מסגלין: על פי לשון חז"ל בראשית רבה פרשה ה, ט. ועוד. וראה תנחומא אמור סימן ל. מסגלין - אוצרים, מלשון "סגולה" - אוצר חביב" (רש"י על הפסוק (יתרו יט, ה) "והייתם לי סגולה") - תורה שלמה (שם).

²⁸ (רש"י שבת עג, ב: "חורש - דמרפי ארעא" [מרבך הקרקע]. ראה גם לעיל האינו ע, ב).

"לא לה' המה" (ירמיה ה, י), הנקרא בשם "אש זרה"¹¹. ולא להיות האש כי אם לה' לבדו.

ולכן אמרו רז"ל שאסור לאכול קודם התפלה¹². כי מאחר שהוא רוצה לאכול איזה דבר כמו לחם גשמי, מוכרח הוא להיות במעלה הגבוה ויתירה מן הלחם. שמצד מעלתו היתירה עליו, ראוי לשלוט בו ולאכול ממנו. וכיון שהוא קודם התפלה, שעדיין לא ביער ושרף את המותרות שלו באש של מעלה, והרי הוא מקושר בדאגת הפרנסה, הרי הוא מקושר למטה ונופל במדרגות שאר ענינים גשמיים, הרי הוא שוה במדרגה אל הלחם אשר הוא אוכל¹³ ואין ראוי לשלוט בו ולאכול ממנו¹⁴.

וזהו עבודת האדם בתפלה - לשרוף דאגת הפרנסה, וכמו שהיו מקריבין על גבי המזבח סולת חטים למנחות¹⁵. ולא ענין הפרנסה עצמה - כי היא צריכה, והכתוב משבח ואומר (תהלים קכח, ב): "יגיע כפירך כי תאכל - אשריך וגו'". אבל הדאגה שאדם מיצר ודואג על זה, הנה הוא מיסוד האש והחמימות שבנפשו-הבהמית, אשר זהו "אש זרה", וצריך לשרפה באש של מעלה - בתפלה כנ"ל :

Daf 79

ב. והנה אמרו רז"ל¹⁶: "אף על פי שאש יורד מלמעלה מן השמים מצוה להביא מן ההדיוט" כדי לעשות הכנה לאש של מעלה שתורד על ידי זה.

ולקבין ענין זה בעבודת ה':

הנה הקדוש ברוך-הוא נקרא "זרע צדקות" ו"מצמיח ישועות"¹⁷. וביאור ענין זה יובן בהקדים מה שכתוב (שיר השירים ב, ו): "שמאלו תחת לראשי, וימינו תחבקני"¹⁸:

פירוש "וימינו תחבקני": שנמשך כל כך בחינות חסד - דרועא ימינא¹⁹, ו"ימין מקרבת"²⁰ כל ניצוצות וכל נשמות ישראל להיות מיוחדים לה' יחיד ומיוחד²¹ לבדו, כדכתיב (תהלים קמח, יד): "עם קרובו";

¹¹ (שמיני י, א).

¹² (ברכות י, ב. שלחן ערוך אורח חיים סימן פט, סעיף ג).

¹³ (הלכות אשר הוא אוכל: לשון הכתוב וישב לט, ו).

¹⁴ (ועיי' מה שנתבאר מזה בדבור המתחיל "כה תברכו" - בפרשת נשא).

¹⁵ (ויקרא ב, א: "ונפש כי תקריב קרבן מנחה לה', סלת יהיה קרבנו". ובפירוש רש"י: "אין סלת אלא מן החטין, שנאמר (תצוה כט, ב): סלת חטים").

¹⁶ (יומא כא, ב).

¹⁷ (ברכת "יוצר אור").

¹⁸ (עיי' מה שנתבאר על פסוק זה בפרשת כי תשא (תורה אור פה, ג, פו, ב)).

¹⁹ (תקוני זהר בהקדמה, "פתח אליהו").

²⁰ (סוטה מז, א: "שמאל דוחה וימין מקרבת").

²¹ (ראה הערת כבוד קדושת ארמו"ר ב"מראי מקומות הגהות והערות" לתנאי פרק ב. ב"ריקאנט" לך לך יו, א: "אחד יחיד ומיוחד").

והנה ענין "להושיע ידו לו", זהו כמו שכתוב "הושיעה ימינך ועניי" – בתהלים סימן ס'. והיינו כמו שנתבאר בדבור המתחיל "האזינו ה'ל, בענין "וסוכה תהיה לצל יומם", כי "יומם" היינו בחינת "חסד לאברהם" (מ"כה ז, כ), בחינת ימין ו"צל יומם" היינו בחינת מקיף עליון שנמשך על החסד, והמשכה זו היא מבחינת "ורב חסד" (תשא לה, ו) ומבחינת "כי חפץ חסד הוא" ³⁷ (מ"כה ז, יח). >עט ב<

וזהו "הושיעה ימינך", שנמשך בחינת מקיף עליון לבחינת "חסד – דרועא ימינא", והמשכה זו היא ממקום עליון מאד, מבחינה "דלית שמאלא בהאי עתיקא" ³⁸. ועל ידי זה "ועניי להיות" וימינו תחבני.

וזהו ענין הסוכה, על פי מה שכתב ב"פרי עץ חיים" שער חג הסוכות, פרק ד', דרפנות הסוכה "שתיים כהלכתן ושלשית אפילו טפח" ³⁹, זהו על דרך משל כנגד ג' פרקי יד ימין לו, והוא בחינת "ימינו תחבני"; והסוכה זהו בחינת "צל יומם" המקיף על בחינת ימין לו, עיין שם.

וביאר ענין גילוי בחינת ימינו של הקדוש ברוך הוא בנפש האדם, יובן ממה שנתבאר בדבור המתחיל "צאינה וראינה" (לקמן שיר השירים כא, ב) בענין "שאו וידיכם קדש כו" (תהלים קלד, ב), עיין שם ⁴⁰.

ובפרשת בשלח (בזרח) דף נ"ח, סוף עמוד א': "ימינך ה' נאדרי בכח" (בשלח טו, ו) – "דא אורייתא".

יש לומר, כמו שנתבאר לקמן בדבור המתחיל "ביום השמיני עצרת" (פר, ב) בענין "ואשים דברי בפיך, ובצל ידי כסיתיך" (ישעיה נא, טז) – "שמן התורה נעשה בחינת סוכה, בחינת צל כו" ⁴¹, נמצא זהו כמו בחינת "צל יומם", בחינת "הושיעה ימינך כו".

וגם בנפש יובן בחינה זו – שהתורה נותנת כח ועוז לבחינת ימין ואהבת ה' – על פי מה שנתבאר בדבור המתחיל "בחדש השלישי" – בפרשת יתרו בענין שהתורה נקרא "עוז" לו, עיין שם.

אחרי, דף ע"ד, עמוד א'.

³⁷ ועיין מה שנתבאר על פסוק (שמואל א, ב, ז) "הנך"ה יחתו מריבוי", אשר על ידי התגלות בחינת "ורב חסד" בחסד עליון מתמתקים הדינים (לעיל נשא כה, ג).

ועיין מה שנתבאר סוף פרשת שלח, בביאור על פסוק "אני" דפרשת ציצית (לעיל שלח נא, א), בענין "חסדי ה'" – ב' בחינות חסד לו, עיין שם.

³⁸ (זהר חלק ג קכט, א. וראה שם רפט, א).

³⁹ (סוכה ד, ב).

⁴⁰ וברבות נזכר מענין "הושיעה ימינך" – במדרש איכה, סוף פסוק (ב, ג) "גדע בקרי אף". ובזהר חלק א' (בפרשת ויצא, דף קס"ג, סוף עמוד ב'. ובפרשת פקודי, דף רל"ה, עמוד א'). ובפרשת שמיני (דף ל"ז, עמוד א'). ובפרשת חקת (דף קפ"א, עמוד ב'). ובפרשת תרומה (דף קס"ט, עמוד א') גבי "כוס ישועות כו", "הושיעה ימינך כו".

ושייך לזה גם פן מה שכתוב בזהר: פרשת תשא (דף קפ"ט עמוד ב'), ובפירוש הרמ"ז שם, ובפרשת נח (ס"ב, ב') בענין קץ הימין. ועיין בזהר פרשה חיי שרה (דף קכ"ג, סוף עמוד א', וסוף עמוד ב') בענין "הושיעה לו ימינו כו".

⁴¹ ("שמהבל הדבור נעשה מקיף לנשמה", עיין שם באריכות).

וכן אנו רואים בחוש בעושי צדקה, שלא יתן בי אם על ידי ששים את עצמו כעפר. מה שאין פן אם מחשב את עצמו ליש ודבר, לא יתן כי אם איזה מותרות ממה שיש לו, אבל לא יגיעו ועמלו וחי נפשו ממש. שלזה צריך לשבר תאוות לבו הנמשכים מגסות רוחו, ולהחשיב את עצמו שזה כמו חבירו המקבל ממנו, ו"מאי חזית, דדמא דידך סומק טפי כו" ³⁰ שיהיה לו מה לאכול ולשתות, "ולרש אין כל" (שמואל ב, יב, ג), מאי שנא? ולמה יגרע? "הלוא אב אחד לכולנו כו" ³¹ (מלאכי ב, ז). ועל ידי זה נורע בחינת הצדקה הנ"ל.

ובימים שבין יום-כפור לסוכות הוא בחינת הצמיחה, עד שביום ראשון של חג הסוכות נגדל ונצמח בחינת אברהם – חסד עליון, בחינת "ימינו תחבני" הנ"ל. וגם בחינת ומעלת אברהם הוא על ידי שאמר (לך לך יח, כז): "ואנכי עפר ואפר", דהיינו בחינת עפר שזרעיו בו ומצמיח כנ"ל;

וזהו "מצמיח ישועות". והוא על דרך מה שכתוב (תהלים ס, ז): "הושיעה ימינך". כי הנה כתיב (איכה ב, ג): "השיב אחרו ימינו", שבחינת חסד והימין מלוּבש בבחינת "אחוריים", דברים חיצוניים, וצריך להושיע ידו לו ³² לחזור אל הקדושה.

³³ וענין שהימין מלוּבש בבחינת אחוריים, היינו למטה: כשהאדם משפיל אהבתו בענינים גשמיים לימשך אחר תאוות הגוף והנפש הבהמית לו, ואומר על שמאל שהוא ימין, ועל ידי זה גורמים חס-ושלום השפלת השפע לחיצונים ³⁴.

גם בחינת "השיב אחרו ימינו" זהו בענין המבואר במקום אחר ³⁵ על פי המאמר הזהר פרשת ויקרא, דף כ' עמוד ב': "קודשא בריך הוא בגלותא סליק לעילא כו" ³⁶.

²⁹ (ועיין מה שנתבאר מזה באריכות סוף דבור המתחיל "האזינו השמים", איך שחרישה זו מתחיל דרך כלל בראש השנה, וזהו ענין שברים לו, ושהצמיחה היא חג הסוכות, עיין שם).

³⁰ (פסחים כה, ב).

³¹ ועיין מה שנתבאר בדבור המתחיל "ארץ הרים ובקעות".

³² (על פי שמואל א, כה, כו: "והושע נדה, לך", ושם לג: "והשע ידי לי". שופטים ז, ב: "ידי הושיעה לי". ישעיה נט, טז: "והושע לו ורעו").

³³ (עיין מה שנתבאר בדבור המתחיל "ואהיה אצלו אמן" גבי (קהלת ג, ה) "עת לחבוק ועת לחזוק מחבק".

ועיין מענין "השיב אחרו ימינו" בזהר: פרשת ויצא, קס"ג, סוף עמוד ב'. פרשה בשלח, דף נ"ז, סוף עמוד א'. ובפרשה תרומה דף קמ"ג, עמוד ב'. וב"מקדש מלך" שם.

³⁴ ועיין מה שנתבאר ריש פרשת בשלח בענין "כמה ארץ אפים כו".

³⁵ (ראה לעיל נצבים מח, א. תורה אור נה, ב).

³⁶ וכן משמע הפירוש בזהר, פרשה בשלח, דף נ"ז, סוף עמוד א', עיין שם.

ועיין עוד מענין "השיב אחרו ימינו" – בזהר: פרשה בלק, דף ר"א, סוף עמוד א'. ובפרשה פנחס, דף רל"ז, עמוד א'. ובפרשה ויקהל, דף ר"ג, סוף עמוד א'. ובפרשה

רצוף אהבה⁴⁶, אבל אינה נראית ונגלית חוץ מן הלב. ולכן נקרא בחינת מים – שמקרה בחינת האש שלא תתגלה לחוץ, כי אם נסתרת בתוך הלב⁴⁷.

וזהו ענין תפלת שמונה-עשרה בלחש⁴⁸ בחשאי. כי בפסוקי דזמרה הוא מעורר את האהבה כרשפי אש להיות שורף ומכלה את האשים אשר הם אש זרה כנ"ל, והרי הוא כאלו עדיין רחוק מן המלך. מה שאין כן בתפלה, שהרי הוא "כאלו עומד לפני המלך"⁴⁹, ואומר: "ברוך אתה וכו'" – פירוש "ברוך" – בחינת המשכה, שממשיך יחודו יתברך למטה, שיהיה הוא בבחינת ביטול אליו יתברך.

ועל דרך זה תקנו "מודים אנחנו לך", שהוא בחינת ביטול, כמו שנתבאר במקום אחר. וזהו ענין הכרעות והשתחוואות⁵⁰ כו'. לכן הוא בלחש ובחשאי⁵¹. אך להיות בחינה ומדריגה זו קבועה ונטועה בלב האדם כל היום, שלא ימוט מזה, צריך האדם לשית עצות בנפשו.

כי הנה אנו רואים בחוש שאחר תפלת שמונה-עשרה חוזר להיות כבראשונה. והעצה האמיתית הוא עסק התורה והלכותיה; עם היותן מלוכשים בדברים גשמיים תחתונים, כמו בעניני זרעים מועד כו', הן הנה תכלית היחוד והדביקות בו יתברך, כמו שנתבאר במקום אחר.

וצריך האדם להבטל ולהכלל אליו יתברך, להיות מכוון ליחודו יתברך, ויבטל ויפקיר את עצמו מכל רצונותיו ומחשבותיו⁵². ובחינה זו הנה עסק התורה שיה ממש כמו תפלת שמונה-עשרה, ויכול האדם שיהיה רושם בחינת הביטול שבתפלת שמונה-עשרה קבוע ונטוע במסמרות כל ימוט⁵³ לנצח כל היום בעסקו בתורה.

וזהו "ביום השמיני עצרת תהיה לכם", שתהיה לכם עצרת וקליטה לבחינת מים הנו"ל, שיקלוט ויתפוס בתוככם לבלתי תהיו פולטים חס ושלום⁵⁴, כי אדם יכול להיות אחר התפלה חוזר כבראשונה.

⁴⁶ (שיר השירים ג, י).

⁴⁷ (וכמו שנתבאר במקום אחר בענין חסדים המכוסים כו').

ועיין מה שנתבאר בדבור המתחיל "וידעת היום" בענין "וכל קרב וכליות זמרו" (לעיל ואתחנן ח, ב).

ומה שנתבאר סוף דבור המתחיל "והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול" (ישעיה כו, יג) גבי ענין "בנה הקדש" (שם).

⁴⁸ (שלקח ערוך אורח חיים סימן קא סעיף ב).

⁴⁹ (שם סימן צח סעיף א).

⁵⁰ (ברכות לז, סוף עמוד א. שלקח ערוך אורח חיים סימן קיג סעיף א).

⁵¹ (ועיין בזהו פרשת תרומה, דף קל"ז, עמוד א'. ובפרשת בראשית, דף נ', עמוד ב'. ובפרשת שמיני, דף ל"ט, עמוד א').

⁵² וכמו שנתבאר במקום אחר על פסוק "ארץ אוכלת יושביה וגו'".

⁵³ (קבוע... במסמרות כל ימוט: על פי רמיה י, ד ובפירוש רש"י).

⁵⁴ (ועיין בהשמות שבזהו חלק א', סוף סימן כ"ה, שזהו ענין "כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים" (ישעיה יא, ט). ועיין מה שנתבאר מזה

וזהו גם כן "מינה ה' תרעץ אויב" (בשלה שם), היינו כל תאוות היצר הרע ונפש הבהמית. ו"תרעץ" אותיות "עצרת", כי שמיני-עצרת הוא בחינת "למען דעת כל עמי הארץ" (יהושע ה, כד) כמו שנתבאר בדבור המתחיל "ה' לי בעוזי"⁴²).

וזהו שאמרו רז"ל: "מצוה להביא מן ההדיוט" – פירוש: "הדיוט" היינו דברים תחתונים פשוטים ומ"מילי דהדיוטא". היינו: כאשר ישים האדם אל לבו להיות מ"מארי דחושבנא"⁴³, כל מילי דהדיוטא, וכל המחשבה דבור ומעשה אשר לא לה' המה, שהיו בו כל ימיו, ואיך שהוא רחוק מה' בתכלית ומשוקץ ומתועב כו', שהוא בחינת "שמאל דוחה" כו', ונקלה עוד מזאת, והיה שפל ונבזה בעיניו, ומואס בחייו; ואזי יתמרמר מאד ויצעק אל ה' בצר לו, וכדכתיב (איכה ב, יח): "צעק לבם". ומרירות הזאת היא מביאתו לעשות הכנה לאש של מעלה, הוא בחינת אהבת ה' שבנפשו האלהית, שתתעורר ותתלהט בלבו כנ"ל⁴⁴.

ג. ונהנה כל זה הוא בחינת אש שעל גבי המזבח. אך יש בחינה אחרת גדולה וגבוהה מזה, והוא בחינת מים שמנסכים על גבי המזבח בחג הסוכות:

שהמים מרווין צמאון הבא מיסוד האש, וכמו שכתוב (ישעיה נה, א): "הוי כל צמא לכו למים". וגם בבחינת ומדרגת מים יש כמה בחינות שונות זו למעלה מזו. כדכתיב: "אתה הראת לדעת (ואתחנן ד, לה), "כי ה' הוא האלהים בשמים כו'" (שם, לט), "אין עוד מלבדו" (שם, לה), בראייה חושיית, שהוא בחינת ביטול במציאות לגמרי בבחינת ראיה, כמו שנתבאר במקום אחר;

ובחינה זו נקרא בחינת "מים" שמקרה ומכבה את חום האש, כי מאחר שהוא בבחינת ביטול במציאות לגמרי אליו יתברך, הרי ממילא ומאליו מתקרה חום האש הטבעי אשר בנפשו האלהית והצמאון כרשפי אש שלהבת⁴⁵.

וכמו למשל אהבת הבן אל האב: כשרוצה להתקרב אליו ועדיין הוא קצת רחוק, אזי האהבה נראית ונגלית מן הלב ולחוץ, שצועק: אבא! אבא! ⁴⁶ מה שאין כן כשהוא אצל אביו ממש, הנה הלב "תוכו

⁴² (לקמן שמיני עצרת פח, ג).

⁴³ (זהו חלק ג קעח, א).

⁴⁴ (ועיין מה שנתבאר עוד בענין "מצוה להביא מן ההדיוט" – בדבור המתחיל "ענין חנוכה" בפרשת מקץ (תורה אור לב, ב), דשם נתבאר בענין אחר קצת, והיינו שזהו האהבה שהאדם לוקח מחמת העולמות מבחינת מלכותו יתברך כו', עיין שם, ובדבור המתחיל "לבאר ענין יום הכפורים").

ולפי זה יש לומר, דענין הנוכר כאן "להיות ממארי דחושבנא כו', ואיך שהוא רחוק כו'", זהו ענין מצות תרומת-הדשן, אשר זהו הכנה לגילוי האש כו'. ועיין מה שנתבאר סוף דבור המתחיל "ויהי בשלח פרעה").

⁴⁵ (ברשפי אש שלהבת: על פי שיר השירים ח, ו).

ובחינת עפר הב', היינו כמו שנתבאר בביאור על פסוק (בלק כג, ז) "מי מנה עפר יעקב" (לעיל בלק ע, א), דקאי על עסק התורה שנקרא עפר, שהוא דבר שאינו בגדר מספר, בחינת "ולפני אהרן מה אתה סופר כו"⁶¹, עיין שם.

ועיין מה שנתבאר במקום אחר בענין "לך לך מארצה" (לך לך יב, א) דגבי אברהם, שהוא גילוי המשכת חכמה-עילאה ממקורה כו"⁶². ועיין ב"לקוטי תורה" [מהאר"ל] שם.

וב"פרדס" ב"ערכי הכינויים" בערך "ארץ עליונה": היא הבינה. וכן כתב בערך עפר. וכן כתב ב"מאורי אור" ערך עפר (סעיף כד), שזהו ענין "עפרות זהב" (איוב כח, ו). וזהו "הכל היה מן העפר ואפילו לגלגל חמה" כנזכר ברבות בקהלת⁶³.

ונקרא בחינת עפר - על דרך "ישות חשך סתרו" (תהלים יח, יב). כי גם הכתר מקור החכמה-עילאה נמשך מבחינה תחתונה שבמאציל⁶⁴ - מלכות דאין סוף כו. ועל זה נאמר על עסק התורה "מי מנה עפר יעקב כו".

וזהו ענין ב' בחינות "חכמה בראש, חכמה בסוף"⁶⁵, שהם נמשכים מב' בחינות עפר הנ"ל. וזהו שאומרים "ונפשי כעפר לכל תקיה, פתח לבי בתורתך", דהא בהא תליא כי נעוץ סופן בתחלתן⁶⁶.

ובזהר סוף פרשת בלק: "ממעניי הישועה אליו אבא ואימא", היינו כי ב' מעינות הנ"ל הן בחינת מ"ג ומ"ד. ושרשן מב' יסודות דאבא-ואימא, והם מקבלים מב' מזלות "ונוצר, ונקה"⁶⁷. :

— * —

והיינו על ידי בחינת "ביום השמיני", שהוא בחינת "בינה - ליבא", דהיינו שיהיה בו בחינת ביטול בעומק נקודת הלב כנ"ל. והיינו לפי שהתגלות עתיק הוא בבנינה⁵⁵, עולם התענוג, לכן על ידי זה נמשך להיות עצרת וקליטה לבחינת מים הנ"ל, שהוא בחינת אהבה-בתענוגים כו, כמשל הבן בשהוא אצל אביו כו כנ"ל.

וזהו "ושאבתם מים בששון ממעניי הישועה" (ישעיה יב, ג): כי בחינת מים הנ"ל צריך להיות בבחינת מעיין, כדכתיב (ירמיה ב, יג): "אותי עזבו מקור מים חיים כו". דהיינו על דרך משל כמקור הנובע מתחת לארץ ואינו נראה ומושג כי אם הנביעה, מה שאין פן המקור עצמו - עמוק⁵⁶ עמוק מי ומצאנו⁵⁷;

וכך צריך האדם באתערותא-דלתתא גם כן לחפור בעומק המעיין, במה שהוא נובע מן המקור עמוק עמוק מתחת לעפר. דהיינו שיהיה בבחינת "ונפשי כעפר לכל תהיה";

וגם להעמיק עיון שכלו בעסק התורה והלכותיה⁵⁸, שהיא בחינת חכמה-עילאה, "ראשיתה דכולא" נמשך מ"מקור מים חיים" העליונים, ולמטה ירדה ונשתלשלה מאד עד שהם בבחינת מתחת לעפר, ענינים גשמיים - זרעים, מועד כו, ומשם הם נובעים להיות "מעניי הישועה".

וזהו "מעניי" - תרי, שהם ב' בחינות: בחינת "ונפשי כעפר לכל תהיה"⁵⁹, ובחינת התורה שמלוכשת בעפר גשמי כנ"ל. ועל ידי זה דוקא נקרא בחינת "מים חיים", כי המים אשר על פני הארץ אינם⁶⁰ נקראים מים חיים כידוע.

(וביאור ענין ב' בחינות עפר שהם מקור ב' מעינות הנ"ל:

הנה בחינת "ונפשי כעפר לכל תהיה" זהו מה שכתוב בזהר פרשת וישלח (דף ק"ע, עמוד א'): "מה בין עפר לאבק כו? עפר - דכל איבין נפקין מיניה"⁶⁰. לכן על ידי זה יוכל להמשיך בחינת "באר מים חיים" שהיא האהבה שבבחינת מים שהוא בחינת ביטול.

בביאור על פסוק "וידעת היום" בפרשה ואתחנן).

⁵⁵ (ראה זהר חלק ג קעה, ב).

⁵⁶ (עמוד עמוד מי ומצאנו: קהלת ז, כד).

⁵⁷ [ועיין מזה ב' דעיא מהימנא" סוף פרשת בא (דף מ"ג, עמוד ב').

ועיין עוד מענין "אותי עזבו מקור מים חיים": בזהר (סוף פרשת ואתחנן, דף רס"ו, עמוד א'). וב"מקדש מלך", וב"הרמוז שם.

ובפרשת וילך (דף רפ"ו, עמוד א'): "לקדשא שמא דקודשא בריך-הוא באמן". ועיין מענין אמן ב' דעיא מהימנא" פרשה עקב (דף רע"א, עמוד א') ובפירושו הרמ"ז שם. ועיין עוד בזהר ויקרא, דף י"ב, עמוד א'.

⁵⁸ (ועיין מה שנתבאר סוף דבור המתחיל "האזינו השמים" גבי "כרביבים עלי עשב").

⁵⁹ (תפלת "אלקי נצור").

⁶⁰ ועיין מה שנתבאר מזה: בפרשת וישלח, סוף דבור המתחיל "וואבק איש עמו" (תורה אור כו, ג). ובדבור המתחיל "ויגש אליו יהודה" (תורה אור מג, ג) גבי ענין "במחשבה - ארץ קדמה כו".

⁶¹ (ספר יצירה פרק א, משנה ז).

⁶² (תורה אור יא, א).

⁶³ ועיין מזה גם כן בזהר (פרשת צו, דף ל"ד, עמוד ב').

ועיין מה שנתבאר סוף דבור המתחיל "וישב יעקב בארץ מגורי אביו".

ועיין מה שנתבאר בביאור על פסוק "הבאים ישרש" (תורה אור פרשת שמות) בענין "ארץ חפץ כו".

⁶⁴ (עץ חיים שער מב פרק א).

⁶⁵ (זהר חלק א כו, ב. ראה לעיל עקב טו, ב ושם נסמן).

⁶⁶ (ספר יצירה פרק א, משנה ז).

⁶⁷ ועיין ב"משנת חסידים" דף כ"א, א' ב'.